

A. F. TANNER

Avioliitto ja
Siveellisyys-
kysymys

Avioliitto ja Siveellisyys kysymys.

Kirjoittanut

A. F. Tanner,

Filos. maisteri ja Lääket. tohtori.

Tampere 1909,
Tampereen Työväen Kirjapaino.

I. AVIOLIITTO.

1. Merkitys.

Avioliiton tärkeä merkitys on jonkun verran jo aikoja ollut selvillä. Siihen asti kun sitä liittoa ei ole tehty, kangastaa se yhäti jokaisen miehen ja naisen mielessä jonakin elämälle välttämättömänä päämääränä. Kaikki yhteiskuntatieteiden tutkijat vakuuttavat avioliiton suurta arvoa yksityisille ja kansoille. Ja todellakin jos kerran on totta, että läheinen ja yhtämittäinen mukana oleminen, yhdessä toimiminen ja kulkeminen saattaa asianomaiset keskenään mitä voimakkaimpaan vuorovaikutukseen, niin täytyyhän avioliittoa katsella asianomaisiin mitä syvällisimmin vaikuttavaksi tekijäksi ja siis tunnustaa sen suuri merkitys ihmiselämässä. Mutta silloin seuraa, että tälle näin tärkeälle elämän tekijälle on omistettava vastaavassa määrässä huomiota: on tutkittava, perin pohjin tunnettava se. Kuinka vähän tässä suhteessa ollaan tehty, on hämmästyttävää. Aniharva on se mies tai nainen, joka jotain tietäisi koko avioliitosta. Köyhä ja niukka on kirjallisuudessakin tavattava tietovarasto tästä aineesta ja sekin vähän on taikauskoisuutta, ennakkoluuloja, ja asiallisuus on useinkin saanut väistyä kuvitellun ja tavanomaisuuden edestä. Missään oppilaitoksessa ei liioin jaeta tietoja tästä jokaista niin läheltä koskevasta asiasta.

2. Määrittely.

Avioliittotutkimuksen ensimmäisiä vastattavia on kysymys mikä avioliitto oikeastaan on. Kun katselee näitä asioita käsittelevää kirjallisuutta tai kuuntelee ihmisten puheita tältä alalta, niin huomaa että aivan yleensä käsitetään avioliittoa „lailliseksi sukupuoliyhteydeksi“, kuten eräässä tietosanakirjassa sanat nimenomaan kuuluvat. Eikä käy kieltäminen, etteivät avioliitot pääasiallisesti sitä varten olisi olleet ja paljon vieläkin olisi. Mutta toinen kysymys on, onko asiain omasta luonnosta avioliitto oleva vain laillista sukupuoliyhteyttä. Ihan selvään ei; ei edes voi katsoa sukupuoliyhteyttä varsinaisemmaksi puoleksi avioliitossa, vaan kuuluu siihen muita vieläkin tärkeämpiä osia. Avioliitto näet on eri sukupuoliin kuuluvien henkilöiden yhteis-elämä elämän toveruutta varten. Se on määrityksenämme avioliitolle. Avioliitto näin käsitettynä sisältää toki paljon muuta kuin vain „laillista sukupuoliyhteyttä“.

3. Olemus.

Avioliitossa pääasia, olemus, ei siis lainkaan ole sukupuoliyhteys, vaan yleensä sukupuolinen elämäntoveruus. Se sisältää ei vain sattumasta, tottumuksesta tai pakosta yhdessä elämistä ja asumista, vaan kummankin asianomaisen puolelta tarkoituksellisen yhteiselämän. Elämäntoveruuteen kuuluu toisillensa seuraverina oleminen, lisäksi sukupuolitoveruus, se on toveri toista sukupuolta, hellyystoveruus, yhdyntätoveruus eli sukupuoliyhteystoveruus, lisääntymistoveruus, lastenhoito- ja kasvatustoveruus, apuveruus, työtoveruus, taloustoveruus, jakamistoveri, jolle haluaa omis-

taa mitä omistamisen arvoisena pitää: rikkautta, tietoa, kunniaa, hengenhienoutta j. n. e., osanottoveruus, joka kärsii onnettomuudestamme ja nauttii onnestamme, harrastustoveruus ja viritystoveruus, joka puhaltaa henkeä silloin kun elämä tahtoo lamauttaa. Sanalla sanoen: olla toverina kaikissa ihmiselämän ilmenemismuodoissa.

4. Tarkoitus.

Avioliiton tarkoitus käy ilmi jo avioliiton määrittämisestä ja sen olemuksen selityksestä. Tämä tarkoitushan on selvästi *elämäntoveruus*. Sitä varten juuri pitäisi avioliittoja rakentaa. Näin ei kuitenkaan edes ajatella. Snellmankin selittää valtio-opissaan avioliiton tarkoitukseksi perheen muodostamisen, se on lapset. Ja tunnettuahan on, että avioliiton tarkoitukseksi selitetään rakkautta, rikkautta, taloon emännän saamista, jopa sukupuolilyhteyttä, hauskuutta, j. n. e. Siksipä niin monen avioliitto hupsahtaakin lähes tarkoituksettomaksi yhdessä laahustamiseksi, kun ei edes olla selvillä mitä varten oltaisiin „pyhässä avioliitossa“.

5. Syyt.

Miksi mennään avioliittoihin ja aina tullaan menemään? Mikä tai mitkä ovat avioliiton syyt? Edellä olleen selittelyn perusteella voimme kysymyksen asettaa tähän muotoon: mitkä syyt saavat ihmisiä hakemaan itselleen elämäntoveria? Vastaus tähän on sangen vanha: ei ole ihmisen hyvä yksinänsä olla. Me olemme niin rakennettuja, semmoiseksi muodostuneita, että luonnostamme kaipaamme seuraa, „rupatustoveria“. Jöröim-

mästäkin Jaakosta tuntuu hellä sana hyvältä ja vielä paremmalta hellä sively tai taputtelu. Me emme mahda sille mitään, jos olemme normaalisia s. o. semmoisia kuin ihmiset ovat, että viihdymme paremmin toisen sukupuolen seurassa, asianhaarain muuten ollessa yhtäläisiä. Luonnollisina kaipaamme me yhdyntää ja lapsia. Sekin johtuu jostakin, jota emme voi auttaa, että toveri työssä, harrastuksissa, taloudessa tuntuu niin hyvältä. Ja semmoisia me olemme, voi vain kokeemuksesta selittää, että väsyneinä johonkin tai kaikkeen me sytyimme uudestaan, saamme halua, intoa ja eloa, jos on joku, joka virittää meidät.

Syynä siihen että pyrimme elämän toveruuteen se on avioliittoon jonkun kanssa, on siis vain se että se kuuluu meidän luontoomme, olemukseemme, viihtyä paremmin toverin kanssa. Kaikista ihmisistä] ei sitä kyllä voi sanoa ja siksi pä tulee löytymään edelleenkin kuten tähänkin asti, „vanhoja piikoja“ ja „vanhoja poikia“. Ei myöskään voida väittää, että tämä toveruuden kaipuu olisi kaikilla yhtä suuri.

Kaikkia kohtaankaan ei toveruuteen pyrkiminen ole, ei voikaan olla yhtä] suuri. Ja kun lisäksi eivät kaikki voi yhtä paljon ja yhtä kauan olla meidän tovereitamme, niin muodostuu täten] asiain pakosta verrattain rajoitettu piiri ihmisiä, useimmissa tapauksissa kai vain yksi mies ja yksi nainen, joiden kesken tuntuvampaa elämän toveruutta on toteutunut. Kun tämän ohella toveruus ajan kanssa vahvistuu ja asianomaiset voivat ajan edetessä olla toisilleen siten yhä suurempia tovereja, niin tämäkin edellisten asianhaarain lisäksi vielä järjestää ihmiset yleensä pysyviksi ryhmiksi ja pareiksi. Täällä siis toiset syyt avioliittojen muodostamiseen se on ettei ihminen koskaan, vaikka olisi kuinka suuri vapaus,

ulkonaiset esteet kokonaankin pois, sittenkään kuin ehkä harvinaisissa poikkeustapauksissa olisi kaikille yhtä hyvä toveri ja siis mitään avioliittoa muodostamaton.

Näissä syissä näemme me myöskin takuun siitä että ihmiset pyrkivät yleensä pysyviä liittoja rakentamaan, johon vielä vaikuttaa sekin kipu, minkä pyrkimystemme — tässä avioliittojen pysyväisyyden — epäonnistuminen tuottaa.

6. Lajit.

Avioliittoja on yhteis-avioisuutta, ryhmäavioisuutta, moniavioisuutta ja yksiavioisuutta. Yhteis-avioisuudeksi kutsumme avioliittoja, kun heimo tai yleensä suurempi joukko miehiä ja naisia on aviollisissa suhteissa. Ryhmä-avioisuutta on taas se kun pieni luku miehiä ja naisia on avioliittoa muodostamassa. Moniavioisuus, polygamia, on joko monimiehisyyttä, polyandriaa, jolloin yhdellä naisella on useampia miehiä, tai monivaimoisuutta, polygyniaa, kun yhdellä miehellä on useampia vaimoja.

Yhteis-avioisuutta ei tosin enää ole tavattavissa, mutta kaiken todennäköisyyden mukaan on sitä kyllä aikoinaan ollut. Ryhmäavioisuudestakin on enää jäljellä vain eräs muoto, jota kutsutaan punaluaani-avioliitoksi. Siinä sisarukset menevät yhteiseen avioliittoon veljesjoukon kanssa, ollen kukin sisar jokaisen veljen vaimo ja kukin veli jokaisen sisaren mies. Tämä avioliittomuoto on vieläkin käytännössä esim. todas-kansalla Indiassa.

Moni-miehisyys näkyy olevan riippuva taloudellisista seikoista. Köyhissä oloissa ei kannata pitää kuin yksi yhteinen vaimo. Kahta lajia monimiehisyyttä

on tavattu: nairi-polyandriaa, jossa miehet eivät ole keskenään sukulaisia, ja tiibetiläistä polyandriaa, jossa vaimon miehet ovat keskenään veljeksiä. Nairi-monimiehisyyttä on useissa paikoin kaakkois-Indiassa. Tämä monimiehisyyden muoto on kuitenkin paljon harvinaisempi tiibetiläistä aviomuotoa. Tiibetiläistä monimiehisyyttä löytyy Aleutein saarilla, korjakkien keskuudessa Ohotskin pohjoispuolella, Saporogin kasakoilla, indiaani-heimolla Orinokon luona, hottentoteilla Afrikassa, damaralaisilla, bandurodun vuoriheimolla, Madagaskarin hovas-kansalla y. m.

Monivaimoisuus on vieläkin yleisempi kuin monimiehisuus. Harvoin on se tosin ainoa avioliittolaji jollakin heimolla tai kansalla, vaan on tavallisin heimon tai kansan varakkaimmilla miehillä, köyhien täytyessä rajoittua yksivaimoisuuteen, jopa yhteisesti kustantaa yhteistä vaimoa, siis tyytyä monimiehisyyteenkin. Monivaimoisuus-avioliittomuoto on varsin tavallinen kiinalaisilla, turkkilaisilla ynnä muualla. Salaisesti kukoistaa se enemmän tai vähemmän kaikkialla. Yksiavioisuus on kyllä lakina, paperilla, kaikilla kristismiä tunnustavilla kansoilla, vaan kuten tiedetään, on se useinkin vain paperilla.

7. Historiikka.

Metsäläiskaudella, ainakin sen alkuasteella, jolloin ihmiset muodossaan, rakennuksessaan ja elintavoissaan vasta hyvin vähän erosivat muista korkeimmista kädelläistä, on todennäköisesti vallinnut rajoittamaton sukupuolinen toveruus tai yhteisavioisuus. Mutta kun sitte asiain pakosta jotkut tai joku joutui enemmän oleskelemaan ja elelemään rajoitetumman joukon, ehkä yhden-

kin parissa, niin muodostui näiden välillä kiintymys toisiinsa ja muiden heimolaisten suhteen tulivat välinpitämättömiksi. Näin jouduttiin siis ryhmä-, moni- ja yksiavioisuuteen. Tätä rajoittumista edisti vielä sekin, että milloin isät elivät yhdessä äitien kanssa jälkeenkäin yhdynnän, hedelmöitymisen, niin he ottivat osaa lasten elannon ja turvan huoltamiseen. Silloin säilyivät tietysti näin turvatut lapset paremmin olemassaolomisen kovassa kamppailussa, kuin milloin olivat isät jättäneet äidin lapsineen omiin hoiteisiinsa. Miehissä kehittyi siten pyrkimys huolehtia *omista* lapsistaan ja siitä vaatimus *tuntea omat* lapsensa. Yksityisomaisuuden syntyminen vaikutti vielä voimakkaasti sukupuolisen elämän järjestymistä ahtaampiin rajoihin. Valtio, uskonto ja kirkko ynnä monet taloudelliset ja siveydelliset vaikuttimet ovat meidänaikaisten avioliittojen suuria määrääjiä.

Avioliiton kestävyyyteenkin nähden on ollut kehitystasteita. Suhteet kahden välillä eivät pitkiin aikoihin kestäneet kauan yli yhdyntätarpeen riittävän tyydytyksen. Kun uuden tarpeen viriytymiseen varhaisimpina ihmiskunnan kausina lienee kestänyt paljon pitempiä aikoja kuin nyt, niin ei useinkaan sattunut samat parit uudestaan yhteen, että olisivat voineet siten herättää tottumuksen toisiinsa. Yhdyntätarpeen ilmeneminen edellisillä tovereilla eri aikoina on vielä saattanut olla vaikuttamassa uuden toverin kanssa yhtymiseen. Näin muodostui siis vain lyhytaikaisia pariutumislittoja, jos niitä edes voi liitoiksi sanoa. Tämmöisiä lyhytaikaisia pariutumiskohtauksiahan on vielä meidänkin aikamme täynnä.

Seuraava kehitysaste kestävyudessa oli se, kun yhdessä elämää kesti niin kauan kuin lapsi vieroitettiin

rinnoilta, siis vuoden verran ennen syntymistä ja vuoden kaksi jälkeen syntymisen. Sopimattomuudeksi katsottiin enempää yhdessä oleskelua. Tämä avioliiton kestävyysmuoto on vieläkin vallalla minkopeilla Andama-saarilla Bengaalin lahdessa.

Jonkun verran pitempiaikaisia avioliittoja rakentavat Austraalian alkuasukkaat, Pohjois-Grönlannin eskimot, Amatsonin indiaanit Brasiliassa. Koko elämän ijäksi ei niitä tehdä, vaan kestävät 3—6 vuotta, jonka jälkeen avioparit purkautuvat ja hakevat uudet toverit.

Elämänijäksi ainakin aijottuja lienevät tähän aikaan sivistyskansoilla kaikki avioliitot, jotka eivät ole pelkkiä pariutumisyhtymiä. Karkaamiset, purkamiset ja uusiin liittoihin menemiset ovat kuitenkin ihan yleisiä ja aina kasvamassa päin, kuten tilastokin joka vuosi osoittaa. Todellisuudessa täytyy omasta vapaudestaan yhdessä elämistä haluavain luku olla jotenkin pieni. Vain pelko eroamisen seurauksista pitää kovinkin useassa tapauksessa kumpaan asianomaista yhdessä.

8. Avioliiton rajoista.

Vaatiiko avioliiton luonne avioliittotovereja pysymään erillään muiden toiseen sukupuoleen kuuluvain toveruudesta? Katselemme kysymystä ensin vain puhtaasti avioliiton kannalta: kärsiikö avioliittomme seurustelusta muiden kanssa vai ei? Että tällä kysymyksellä on tavattoman suuri merkitys käytännössä, on helppo nähdä. Kuten tiedetään, on yleisenä se ajatus ja käytäntö, että seurustelu muiden kanssa on rikollista avioliittotoveriaan kohtaan. Tietysti ei nyt kuitenkaan joku käsitys sillä jo ole ratkaistu oikeaksi, että se vain

on hyvin yleinen, suuren yleisön kannattama. Onhan niin paljon ollut asioita, joissa yleisen käsityksen on täytynyt muuttua. Perusteluista välittämätön asiain päättelyminen on liian köykäistä järki-ihmisille. Siksi tahdomme asioita käsitellä järjen vaa'alla. Jos emme sitä tee, vaan annamme tapana olevan ajattelemisen ja toimimisen määrätä kantamme, niin on tuleva aika sen tekevä ja katseleva meitä samalla tavalla kuin me katselemme taikauskon kahleissa ollutta menneisyyttä.

Avioliiton rajoiksi näemme me asiain luonnosta johtuvan seuraavan säännön: jos seurustelumme muiden kanssa estää tai vähentää seurustelua aviotoverimme kanssa, niin kärsii avioliittomme siitä; jos se ei estä eikä vähennä, niin ei avioliitolle toisten kanssa seurustelusta ole mitään vahinkoa.

Semmoisia tapauksia, joissa avioliitto ei kärsi seurustelustamme muiden kanssa, voimme erottaa kahta mahdollisuutta. Ensiksikin, että olemme asiain vuoksi pakotettu olemaan poissa aviotoverimme luota. Eihän silloin toisten mukana oleminen voi mitenkään vaikuttaa vähentävästi oman toverimme seuratoveruuteen — hän kun on kaukana —, ei se voi vaikuttaa hellyystoveruuteen, sillä emmehän voi osoittaa hellyyttä omallemmekaan kun hän on poissa, ei yhdyntätoveruuteen liioin, ja niinhän se on asianlaita kaikkien niiden toveruuksien suhteen, joita alussa luettelimme. Selvästi siis kaikellainen seurustelu muiden kanssa ei voi vähentää elämäntoveruutta aviotoverimme kanssa hänen ollessa asiain vaatimuksesta luotamme poissa.

Toinen laji mahdollisuuksia voi esiintyä siinä tapauksessa, että muu tai muut voivat olla yht'aikaa saapuvilla oman toverimme kanssa. Silloin silminnähävästi seurustelemme muiden kanssa, ei tarvitse vähentää

seuratoveruuttamme omallemme, ei hellystoveruutta välttämättömästi liioin — hellyyshän näet kuuluu samal-
laisiin rikkauksiin kuin tietokin siinä suhteessa ett'ei
se muille antamalla vähene, päinvastoin jonkun verran
lisääntyy —, ei sukupuoliyhteystoveruutta myöskään —
sekin silloin vain kasvaa —, eikä sanalla sanoen mitään
muutakaan toveruutta. Antamamme sääntö on siis
näin ollen varmasti pätevä, mikäli asioita katsellaan
avioliiton olemuksen kannalta.

9. Mustasukkaisuus.

Mustasukkaisuudella, kuten tunnettu, tarkoitetaan
niitä vastenmielisiä toisiin kohdistuvia tunteita, joita
tunnumme silloin kun henkilö, josta pidämme, pitää
jostakin muusta henkilöstä tai joku muu henkilö hänestä.
Emme voi sietää että toverimme on muillekin hyvä,
vaikka se hyvyys ei tapahtuisikaan meidän kustannuk-
sellamme. Mustasukkaisuus on vielä tähän aikaan lähes
jokaisen vikana. Kuinka suunnattoman paljon sydäm-
men kärsimyksiä, elämälle onnettomuutta ja rikoksiakin
on tämä mustasukkaisuus ihmisille tuottanut! Näin
ollen tuntuu siis äkkiä kuitenkin tarpeelliselta rajoittaa
seurustelunsa vain aviotoveriinsa. Mutta onko nyt
sittenkään välttämätöntä kumartaa mustasukkaisuuden
epäjumalattarelle yllämainittujen syiden tähden? Emme
usko, kuuluu vastauksemme. Ensiksikin sentähden ei,
että mustasukkaisuuden tauti on poistettavissa; toiseksi,
jos mustasukkaisuutta elätämme, niin se aina tulee
vaatimaan uhreja; ja kolmanneksi kärsii ihmisten lä-
heinen toisiinsa liittyminen sen epäjumalattaren valli-
tessa.

Tauteja poistettaessa on tarpeellista tuntea taudin syy. Mistä aiheutuu nyt mustasukkaisuus? Useimmissa tapauksissa on se siitä harhaluulosta kotoisin, että lempisuhteiden luontoon kuuluu jyrkkä eroutuminen kaikkein muiden parista. Uskotaan, että todellisesti voi rakastaa jotakuta vain silloin, kun sulkee silmänsä kaikille muille. Mustasukkaisuutta elättää osaksi sekin inhottava itse-rakkaus, joka uskottelee itselleen ja muille että hän vain oli niin suuressa arvossa että kelpasi eikä kukaan muu. Kateus näyttelee myös jonkun verran osaansa mustasukkaisuudessa.

Jos ja kun olemme tottuneet vapaampiin ja epä-itsekkäihin aviosuhteisiin, on syytä uskoa että mustasukkaisuuden peikosta päästään. Sen voi nähdä monivaimoisuudessa elävään elämästäkin. Pysymme siis siinä väitteessä niin kauan kuin sitä ei järkisyillä kumota, että avioliiton luonne ei kiellä seurustelua muiden kanssa, jos varsinaista aviotoveria ei siinä unohdeta tai syrjäytetä, joka taas ei ole välttämätöntä.

10. Perusteista.

a) Uskollisuus.

Uskollisuudesta on tehty avioliiton oleellisin perusominaisuus. Se sisältää eri ihmisten mielissä eri asioita. Harva on, joka uskollisuudella ei käsittäisi sitä, että muiden kanssa ei saa „nainut“ mies tai nainen seurustella. Silloin hän olisi „uskoton“ omalleen, ja jos seurustelu menisi yhdyntään asti, niin silloin olisi tehty „aviorikos“, josta maallinen esivaltakin jo rankaisee. Puhuessamme avioliiton rajoista esitimme perusteet,

miksi moiselle uskollisuudelle me emme voi antaa pyhyiden tunnustusta.

Mutta uskollisuudella on toinenkin merkitys, se että aviotoverit elämäntoveruudessaan pitävät aina kiinteästi kiinni toisistaan, kasvavat tosiaankin yhdeksi sieluksi ja ruumiiksi. Se uskollisuus on avioliiton kulmakiviä, jonka kanssa se seisoo tai kaatuu. Että niin on, käy selville siitä mitä olemme sanoneet avioliiton olemuksesta ja tarkoituksesta. Oikeastaan jo tosi avioliiton luonto — avioliittohan on ystävyysuhde — sisältää takuun tämänlaisen uskollisuuden lisääntymisestä avioliiton kauemman ja kauemman jatkuessa. Ystävyys näet tulee tottumukseksi ajan kanssa ja siten saa hallitsevan, kiinnittävän voiman, kuten kaikkikin tottumus.

b) Luottamus.

Avioliiton järeimpiä peruskiviä on myöskin se, että aviotoverit uskovat itsensä toisilleen täydellisesti, peittelemättä ja vähintäkään salaamatta. Eikä ainoastaan nykyisyytensä, vaan entisyytensä yhtä avonaisesti. Elämäntoverin arvoinen voikin vain olla se, jolle näin avaannutaan ja voidaan avaantua. On maailmassa arvaamattoman suuressa arvossa ystävä semmoinen, jolle voi tyhjentää sydämensä salaisimmatkin asiat. Niin lähelle tarvitaan avioliitossa päästä toisiaan, jos avioliitto on tosi elämäntoveruus ollakseen. Tällaisessa luottamuksessa on se tuki, jota vahvinkin, omintakeisinkin luonne tuntee tarvitsevansa nojautuakseen. Avioliittoa rakentaissa on siis tälle kulmakivelle kohta suhteet perustettavat. Sillä minkä arvoinen elämäntoverina olisi henkilö, johon ei edes voisi luottaa?

11. Siteistä.

Avioliitot sidotaan tähän aikaan joko kirkollisesti kuuluttamalla ja vihkimällä tai sitte maistraatissa siviilitietä. Siten solmitut avioliitot sitoo laki erottamattomiksi liikeyhtiöiksi ja asian-omaiset liittotoverit ovat vakuutettuja, että nyt heidän avioliitollaan on lujimmat siteet. Ei kumpikaan pääse karkaamaan, on pakostakin yhdessä eläminen. Voipa käyttää kruunun voimiakin, jos toveri rupeisi loikkailemaan yli avioliittoaitauksien. Harva on, joka uskaltaisi luottaa avioliittonsa muiden siteiden varaan, kuin lain takaamiin kruunun koviin kouriin.

Mutta onko nyt sitte avioliitossa lain siteet todellakin lujimmat? Kuinka se voisi olla mahdollista? Eihän laki voi viedä ketään sielullisesti lähemmäksi toisiaan, ja avioliittohan toveruutena on ystävyysuhde, siis sielullinen suhde. Väitämme siis että laillisuudesta näin ollen ei avioliitolle ole apua, että laki ei kykene tekemään ketään toisilleen tosi tovereiksi. Onpa laillisuudesta avioliitolle vielä vaaraakin. Laki sisältää näet pakkoa, kahleita, mutta ystävyys vaatii menestymisen ehdokseen täyden vapauden puhdasta ilmapiiriä. Kaikki pakko on ystävyydelle vierasta, sen hienoa olemusta vioittavaa. Avioliitollinen ystävyys joutuu siis lain kautta kierretyksi tämmöiseen tosi suhteita höllentävään pakkoaitaukseen. Pelkän tuon aukottoman muurin ympärillään huomaaminen voi jo vapautta arvossa pitävissä luonteissa herättää kapinoimista liittoaan vastaan. Laillisuudesta voi siis vielä olla vahinkoakin avioliitolle, paitsi että siitä ei ainakaan ole mitään hyötyä. Näin ollen olisi avioliitotkin kaikin mokomin vaadittavat kokonaan yksityis-asioiksi, joihin lainsäädäntä ei saa sekaantua. Ketä muita se liikuttaisi kuin asianomaisia?

Ainoa oikea tosi side avioliitolle on asian-omaisten keskinäinen mieltymys. Jos sitä vaan on, niin kyllä yhdessä pysyvät ilman pitelemättä eikä maailman voimat kykene heitä silloin irti saamaankaan. Tällöin vain voivat asian-omaiset olla toisilleen tosi elämäntoveria, keskinäisen pitämisen heitä yhdistäessä. Mahdotonta on nähdä järkisyitä, miksi siihen vielä pakkositeitä haetaan, kun lujaa on liitto muutenkin. Jos taas tätä keskinäistä mieltymystä puuttuu, eivät mitkään muut siteet voi sitä korvata. Silloin avioliittotovereilla ei liioin ole mitään syytä yhdessä elämistä jatkaakaan, antaa siis liiton purkautua, koettamatta sitä keinotekoisilla siteillä koossa pitää. Puolustamme siis täydellistä avioliittojen rakentamis- ja purkamisvapautta, s. o. vapaita avioliittoja, ilman minkäänlaisen viranomaisen välitystä tai kontrah-teja.

Yksi puoli vielä asiassa. Emme pidä sitä riittävänä avioliitossa, että toinen aviotovereista ehkä pitääkin, rakastaa, kuten sanotaan. Joskus kuulee puhuttavan, että tämmöisissä tapauksissa on toisen uhraannuttava, siis avioliittoa jatkettava vain toisen vuoksi. Mutta tämä uhrautuminen ei voi viedä toivottuun tulokseen. Mitään kauemman-aikaista viehätystä ei voi olla toverista, joka vain minun takiani seuraa mukana, eikä omasta halustaan. Semmoinen tieto pitäisi tuntua kovin lamauttavalta eikä suinkaan virittävältä kummallekaan aviotoverille.

12. Ohjeita.

a) *Olla aina yhdessä.*

Avioliiton luonnosta johtuu meidän nähdäksemme ensimmäisenä ohjeena asian-omaisille kehotus *olla aina*

yhdessä. Ei ole siis siihen vain rajoituttava, että maataan yhdessä, ollaan yötovereja, kuten nykyään kovinkin moni toveruus on; vaan tarvitaan ennen kaikkea päivällä olla toisilleen tovereja. Kun avioliitto pitäisi olla koko elämän toveruus, niin silloin on selvää että meidän asettamamme ohje on asianlaidan mukainen. Kyllä kossinta- ja „riijaus“-aikoina toisensa luo löydetään ja avioliiton alkuaikoinakin vielä yhdessä viihdytään, vaan sitte se alkaa yhdessä olo tuntua useinkin kuivalta, yksitoikkoiselta ja väsyttävältä. Haetaan muita seuroja, oma toveri saa joko jäädä kotiin tai käy hänen tiensä toisaalle hänen toveriensa luo. Kun tämä on niin tavallista, niin on se kumoamaton todistus siitä, minkä verran meidän avioliittomme ovat todellisuudessa elämäntoveruus-suhteita. Ani harvoin tapaa molemmat puoliset yhdessä kokouksissa tai luennoissa. Mies saattaa olla tunnettu lähes koko maailmalle, hänen naistaan ei useinkaan ole nähnyt kukaan. Missä silloin on se toveruus? No keittäähän se toinen toveri ruoan, paikkaa housut, pesee paidat, ajateltanee. Mutta onko hänellä toinen niissäkään toverina, edes näissä pikku hommissa? Eivät ole sielläkään yhdessä. Selitetään että nainen juuri kotoisten toimiensa vuoksi ei voi seurata miestänsä, täytyyhän olla työnjakoa j. n. e. Ne esteet yhdessä olemiselle ja toimimiselle tieltään kyllä raivaisi voimakas toverin rinnalleen kaipuu. Syyt erillään olemiseen ovat löydettävissä aivan toisaalta. Avioliitot eivät vielä olekaan rakennetut elämän kaikinpuolista toveruutta silmällä pitäen, ja niin sitä toveruutta ei niin perinpohjaista kaivatakaan. Korkeamman avioliiton ohjeeksi ei kuitenkaan kelpaa vähempi seuranpito kuin olla aina yhdessä.

b) Olla osan-ottavainen.

Avioliiton omasta luonnosta johtuva toinen ohje kuuluu: *Olkaa osan-ottavaisia!* Tämä osan-ottavaisuus on siinä, että kumpikin aviotoveri välittää siitä mitä toinen ajattelee, harrastaa, toimii, mitä hänelle tapahtuu, yleensä välittää kaikesta mikä toista liikuttaa, toiseen ja sen elämään sattuu. Helppoa pitäisi olla huomata että tämmöistä toisen elämän ja olemisen ikäänkuin omakseen ottamista avioliiton tosi olemus vaatii. Ilman toisensa elämän omaansa näin yhdistämistä eivät aviotoverit voi olla toisilleen elämän tosi seuralaisia.

Valitettavasti ei tämäkään ohje ole suurestikaan käytäntöön sovitettu. Harvoin tekevät aviotoverukset toisilleen selkoa ajatuksistaan eivätpä aina hankkeistaankaan ja toimistaan. „Mitä se akoille kuuluu?“ ja „eivät miehet tarvitse kaikkiin akkain asioihin sekautua“. Kumpikin touhuaa toisistaan aivan tietämättä ja välittämättä. Jos jonnekin mies lähtee, harvoin se siitä naiselleen edes virkkaa; siitä että mies on poissa, saa nainen päätätä että jonnekin se kai taas on mennyt. Asiain ollessa oikeillaan, olisi tässäkin tapauksessa ollut meneteltävä siten, että mies esitti vaimolleen kuinka siellä tai siellä olisi käytävä. Sitte tuumittiin ensin voitaisiinko mennä yhdessä, ja jos huomattiin tarpeelliseksi vain yhden mennä, niin sovittiin kumpiko menee. Sen jälkeen puhuttiin siitä mitä toinen kotona sill'aikaa tekee ja kuinka kauan asialla toinen todennäköisesti mahtoi viipyä. Lähtiessä jonkun askeleen ainakin saattoivat toisiaan ja viimeisen silmäyksen toisiinsa heittivät. Tultua silmät toisensa taas ensimmäisinä kohtasivat. Sitte selosti kumpikin eroajan ajatukset ja tapahtumat toisilleen. Tässä toisensa huomaamismuodossa on osan-ottavaisuus

pantu käytäntöön ja merkitsee paljon avioliitolle ollakseen ihmisille se, mikä sen pitäisi olla: elämäntoveruuslaitos. Luulemme että näiden seikkojen huomioon ottaminen olisi useinkin jo riittävä voima panemaan ohjetta käytäntöönkin.

c) *Olla rakas.*

Kolmas avioliiton ohje olisi *olla rakas*. Se on: osoittaa toisesta pitävänsä ja toista huomaavansa. Silloin riijuuaijana niillä on lukematon joukko pikku temppuja ja kisailuja, joilla saavat toisensa näkemään ja tuntemaan, että rakkaana pidetään. Mutta sitte avioliiton ajassa edetessä ne kaikki vanhenevat, ei viitsitä enää jonninjoutavia, melkein istua könötetään syrjin, ei huomata eikä välitetä osoittaa että vakavankaan toiminnan aikana ei se oma kulta ole poissa mielestä.

Saatettanee kyllä katsoa kaikkea tämmöistä joutavuudeksi, tosi elämälle muka merkittömäksi puheeksi, mutta kun tarkemmin asiata tarkkaa, niin varmaan usea huomaa, ett'ei asinlaita niin olekaan. Ehdottomasti tuntuu se useimmasta hyvältä, että saa kokea armaan rakkautta, ja tämä tunne on suurenarvoista käyttövoimaa elämässä. Sitä kaipaa ennen kaikkea naisellinen luonne, jos kohta sen pakosta täytyykin usein tukahduttaa tämä kaipuunsa ja totuttaa itsensä olemaan ilman „joutavuuksia“. Ja niin tyystin karkeutunut ei toki aina ole miehenkään luonto, ett'ei armastelu hänestä miltään maistuisi. Paljon särmikkyyttä hioisi varmaankin pois meistä miehistä rakkauden pienet osoitukset vielä avioliitonkin aikana.

Syynä nykyään vallitsevaan kylmään kohteluun avio-
toverien välillä on ihan varmaan paljon sekin ett'ei

lämpöisemmän suhteen osoittelemiselle ymmärretä panna painoa, ettei ole tullut siihen puoleen avioelämässä juuri huomiota kiinnitettyä. Niin ei se saisi kauempaa jatkoa. Elämän onnea siten vain itseltämme ja toiselta haaskaamme. Osoittakaa siis aviotovereillenne olevanne rakkaita ja että hän on rakas ja kallis teille!

d) Olla hellä.

Viimeinen avioliiton ohje on *olla hellä*. Se sisältää hienoimman ja lämpöisimmän suhteen osoituksia toisilleen ja voi ilmetä hyvin monissa muodoissa. Hellyys voi näyttäytyä äänen väreissä, käden hennossa puristuksessa, silmien lämmittävässä katseessa, syleilynä, suudelmanana, yhdyntänä, ynnä monissa muissa hellimisen muodoissa. Sen lähempi kuvaileminen on kovin vaikeata sanoin tehdä, jotenkin samallaista kuin värien sokealle kuvaileminen. Täytyy kunkin hellyyttää käsittääkseen itse kokea sitä.

Mikä tavaton elämää sulostuttava, elähyttävä ja virittävä voima hellyys onkaan niille, jotka sitä ymmärtävät! Jos aviotoverit eivät välitä hellyyden osoituksillaan laittaa toistensa elämän polkua edes jonkunkaan verran ruusuiseksi, on silloin avioliitossa paljon menetetty arvokkainta. Valitettavasti on tämäkin ohje käytännössä kovin paljon sivuutettu, mutta elköön asiat enää niin jatkuko.

13. Reformeja.

a) Nimi.

Tähän aikaan on tapana avioliittoon mennessä naisen luopua omasta sukunimestään ottamalla miehensä nimi.

Semmoinen nimestään luopuminen sisältää itse asiassa naisen itsenäisyydestä riippuvaisuuteen astumisen ja on vain jätteitä ajoilta, jolloin nainen katsottiinkin miehen omaisuudeksi orjain ja kotieläinten rinnalla.

Mitään järkisyytä tämän menettelyn jatkettavaksi puolustamiseen ei voi tuoda, vaan kylläkin sen hylkäämiseksi. Riittävä syy on jo siinä, että se on naisen persoonallisuuden alentamista, hänen pitämistään vähäpätöisenä miehen rinnalla avioliitossa. Sillä jos kerran yksinimisyyttä halutaan, voihan yhtä hyvin luopua nimestään mieskin. Mutta silloin alkaisikin kuulua jyrkkää vastustusta. Näin ollen on kunnioitus toisiaan kohtaan vaativa kummankin nimen yhtäarvoisena kunnioittamista ja silloin säilyttämistä. Joissakin paikoin maamme on tämä tapa käytännössäkin.

Kuuluisuudet käyttävät miehensä sukunimen kanssa omaakin nimeään, siis kaksinimisiä sukunimiä. Pitkäveteisyyden ja siitä seuraavan kankeuden vuoksi ei kai liene se tapa kuitenkaan suositeltava. Riippumattoman itsenäisyydenkin kannalta on paras käydä omalla nimellä. Nimien yhteen kietomisen kautta voi avioliitolle koitua vain vahinkoa ja saattavathan aviotoverit olla toisiaan vaikka kuinka lähellä ilmankin, niin hyvin kuin sulautua ja omistautuakin toisilleen.

b) Puhuttelu.

Tapana on samoin puhuteltaessa merkitä avioliitossa olevaa naista eri tavalla kuin avioliitossa olevaa miestä. Kun mies on herra ennen ja jälkeen avioliiton, on naisessa tahdottu saada tämä muka suuri muutos näkymään ja kuulumaan avioliittoon astuttua. Nainen on nyt akka tai rouva eikä enää mikään tyttö tai neiti.

Jokaiselle joka vain kiinnittää tähän puhuttelutapaan vakavan ja ennakkoluulottoman huomion, selviää helposti ett'ei mitään tosi syytä ole naisen erikoisemmin osoittelulle aviotoveriksi ruvettua kuin miehenkään. Naisen vapauden sortoa siinä vain on. Ja semmoisena on tätä tapaa vastustettava. Tahdotaan näet merkitä nainen myydyksi lampaaksi ett'ei kukaan enää ostosille tungetelisi. Sehän on oikein, sanonee joku. Mutta miksi ei sitte merkitä miestä menneeksi kaluksi samoin? Se on sitä vanhaa omistus-oikeuden ympärillä pyörimistä, kohtaisin niiltä ajoilta kun naista katsottiin vain miehen omaisuudeksi. Tämä omistamisen leima se meidän nähdäksemme juuri ilmenee akka- ja rouvapuhuttelussa ja niin ollen on naisen alentamista omaisuudeksi. Lisäksi on siinä vielä sekin vääryys, että „naimattomat naiset“ joutuvat sukupuolisessa seurustelussa oikeudettomaan asemaan. Rouvalle ja akalle on näet kaikki luvallista ja siveellistä, ja neideille taas samat asiat luvatonta ja rikoksellista, esim. lapsen saanti. Nimittelyn alla voidaan siten boikottaa osaa naisia, ja selvää silloin on, että kukin nainen jo tästä kovin vähän hyväksyttävästä syystä voisi mennä avioliittoon turvatakseen vahingon sattuessa itselleen kunniallisuutensa.

Oikeaksi ei voi myöskään katsoa sitä että ulkonaisia seikkoja, kuten tämmöistä rouvittelua käytetään sitomaan puhtaasti ystävyys-suhteita, semmoista kuin avioliittoa.

Kaiken tässä esitetyn perusteella ehdotamme hyljättäväksi kaikki kenenkään sukupuolisuhteita osoittelevat puhuttelutavat ja suositlemme neiti sanaa yhteiseksi puhuttelusanaksi kaikkia naisia kohtaan.

Kun emme puhuttelussa moista osoittelua kannata, emme samoista syistä kannata sormuksillakaan naisen kenenkään omaisuudeksi merkitsemistä. Yhtä vähän hyväksymme sitä puvuissa tai muissa tavoissa.

14. Avioliitto elinkeinona.

Sangen useassa tapauksessa naiset — ja miehetkin — menevät, ovat pakotetutkin menemään avioliittoon pelkästään toimeentulo-syistä. Kun löytää hyvätuloisen elättäjän, jonka luona näyttää hyvä toimeentulo olevan taattu, on se usealle riittävä syy hänen aviotoverikseen rupeamiseen. Ja onhan tunnettua, kuinka haluttuja rikkaat perijättäret ovat miehille. Harvoin ne semmoiset vanhoiksi piijoiksi tarvitsevat jäädä. Parhaat naimiset heitä odottavat. Tämän kaiken täytyy nyt olla sangen iljettävää. Olla rahasta toiselle ystävä! Yleinen mielipide sen jo aivan oikein tuomitseekin. Ainoastaan sielullisia syitä voi ystävyyssuhteita synnyttämään katsoa kelpoiksi. Sehän lankee itse ystävyuden olemuksesta.

Kuinka asianlaita, jonka kaikki ajattelevat vääräksi myöntävät, on korjattava? Kapitalistisen yhteiskunnan s. o. tuloja muuten kuin työstä antavan järjestelmän täytyy vaihtua sosialistiseksi. Jokaiselle työkykyiselle työtä ja yhtä hyvä palkka työtunnistaan! Naisen työ lasten saannissa, hoidossa ja kasvatuksessa yhteiskunnallisesti palkittava! Silloin vasta voi loppua avioliiton elinkeinona pitäminen ja osinkolaisten kalasteleminen.

15. Loppusanat.

Sosialisteja on usein syytetty siitä että tahtoisivat höllentää aviositeet jopa kokonaankin hävittää avioliitot. Totta kyllä, että haluaisimme aviotoverit päästää pakkokahleistaan, mutta se höllentäminen vie vain tosi avioliittojen lujittumiseen oikeilla siteillä, kuten olemme jo osoittaneet. Ja mekö tahtoisimme hävittää avioystävyyden! Emme koskaan, mehän juuri tahdommekin

sen tosi arvoonsa kohotettavaksi siltä alhaiselta, enemmän karjapihasuhteita muistuttavalta asteelta, jolla se nyt kyllä on. Me käsitämme mikä arvaamattoman suuri merkitys elämän sulostajana ja jalostajana oikealla avioliitolla voi olla. Me täysin tajuamme avioliiton suuren kyvyn luoda aviotovereille elämän voimaa ja tehdä moninkertaiseksi heidän elämänsä tulokset. Mutta voidakseen avioliittolaitoksen täyttää suuret tehtävänsä tarvitsee sen paljon muuttua ja parantua nykyisestään. Jatkuva avioliittotutkimus on näyttävä, onko tässä esitetty oikeaan suuntaan osunut.

Ihanteeni.

Hän, joka henkisesti on: vilkas, terävä, täynnä mielikuvia, tunteita, pyrkimyksiä, eloa ja lennokkuutta, haaveileva, tutkija, ajattelija, suuriaatteinen, elämän tarkoituksista selvillä oleva, ihanteellinen, tuntehikas; jolla on hellä sydän kärsiviä ja vähäosaisia kohtaan, syvä oikeudentunto; jolle on jokin pyhää; joka on innokas, rohkea, tarmokas, luja ja johdonmukainen, hellittämätön, minkä huomaa sen arvoiseksi, esteitä ei säikkyvä; jolle joka hetki on kallis oikein käytettäväksi; joka on suurta toimittamaan palava, sanoissaan, teoissaan ja käytöksessään tarkka ja huolellinen, puhtautta, järjestystä ja kauneutta rakastava, ajatteleva ja harkitseva, itsensä hallitsija, siveydellistä puhtautta janoova ja ylevä sieluinen.

II. SIVEELLISYYSKYSYMYS.

1. Kysymyksen tärkeys.

Kun me olemme sukupuoliolentoja ja harvoja poikkeuksia lukuun-ottamatta suoritamme kaikki enemmän tai vähemmän sukupuolielämää, on silloin tietysti siveellisyys asia, joka läheisesti koskee meitä kaikkia ja on semmoisena tutkimisen arvoinen.

Lisäksi on ainakin vielä olemassa melkoinen erimielisyys siitä, mikä olisi oikeaa siveellisyyttä, ja suuri tietämättömyys tai aivan väärät luulot asiassa, kuten meistä näyttää, vallalla laajoissa piireissä. Näin ollen kysymyksen edelleen käsittelyä täytyy katsoa tärkeäksi. Ehkenpä siten jotain uutta valoakin asiaan saadaan, ainakin tulee kysymykselle vedettyä jossakin määrin lisää huomiota.

Kolmanneksi on olemassa hämmästyttävä määrä ristiriitaisuutta ihmisten tietämisen ja toimimisen välillä sukupuolielämässä. Tämän ristiriitaisuuden täytyy luonnollisesti synnyttää lamauttavaa masennusta ihmisten mielissä, saattaa ihmisiä itsensä halveksimiseen, kun huomaavat voimattomuutensa elämässään toteuttaa sitä minkä tiedossaan oikeaksi ja hyväksi tunnustavat. Ihmisen elämä käy siten sisäisen ristiriitaisuuden katkeroitaksi ja onnettomaksi, ja siis koko elämän tulos alenee paljon. Kun tämä ristiriitaisuus, meidän tutkimuk-

semme mukaan, on poistettavissa, on kysymys siltäkin kannalta siis peräti tärkeä.

Suuri joukko ihmisiä, varsinkin naisia, kärsii uskomatonta ahdistusta toisten ihmisten puolelta siveellisyytensä tähden, jopa valtiokin joissakin tapauksissa on sekaantunut sukupuoliasiaan ja käyttää karkeita rankaisukeinojaan lainsäätäjän mielestä väärää käytöstä vastaan sukupuolielämässä. Kun ihmisiä tuhatmäärin saa arvaamattomasti tuntea kurjuutta jonkun asian takia, sietää jo silloin semmoinen asia mitä huolellisemman tarkastuksen: on tärkeää perin juurin pohtia sitä. Jos joku luulee asiassa äkänneensä uusia näkökohtia, joiden kannalta katsottuna asiat voisivat ehkä saada uuden käänteen, olisi vaikeneminen hänen puoleltaan ihan rikokselliseksi tuomittava.

2. Asian arkaluontoisuus.

Niin tärkeää kuin siveellisyys-kysymyksen käsitteleminen on, on se tähän aikaan arkaluontoistakin tehtävää. Henkilö, joka siihen tehtävään tahtoo käydä käsiksi, saa samalla olla valmistunut astumaan *via crucis*, ristintietä, varsinkin jos hän uskaltaa asian ottaa omalta kannaltaan, ennakkoluulottomasti, ja voi lausua siitä jotain uutta, enemmistön käsityksestä poikkeavaa. Ei edes uskonnostakaan erilaisen käsityksen lausuminen ole enää tähän aikaan niin arkaan paikkaan sattuvaa kuin sukupuolielämästä sanottu sana. Sukuelimet, niin kuin niiden toimintakin, on vielä kovin paljon koskemattomuuden vaippaan kietastu lähes kaikelliselle käsittelylle, jopa että sitte voitaisiin sietää entisestä eroavain sukupuolitoimintaa määrääväin siveyssääntöjen esittämistä.

Selvää kuitenkin on, että tosi ja oikea voi tässä asiassa, samoin kuin millä tahansa muulla alalla, selvetä vain vapaan, arkailemattoman tutkimuksen avulla, jossa eroavat mielipiteet ja katsantokannat saavat esteettömästi kilpailla totuuden kunniapaikasta. Silloin vasta voi toivoa kaiken valon asiaan saatavan ja sitte asia oikein nähtävänkin. On aina muistettava, että kaikissa asioissa varmin turva väärää käsitystä vastaan ei ole sen esittäjän vainoomisessa tai hänen väärän ajatuksensa tunnetuksi tulemisen estämisessä, vaan tämän väärän ajatuksen perusteilla vääräksi osoittamisessa.

3. Siveellisyyden käsite.

Usein näkee siveellisyyssanaa käytettävän samassa merkityksessä kuin sanaa siveys. Sanan käyttö on tässä kohden vakaannutettava. Me tarkoitamme siveydellä ihmisen kaikinpuolista käytöstä koskevaa oikeata ja hyvää, ja siveellisyydellä vain sukupuolielämään kajoavaa osaa siveyttä. Siveellisyys on siis oikea ja hyvä toteutettuna ihmisen sukupuoli-toiminnassa. Näin ollen siveellisyyss-kysymys koettaa hakea ratkaisua kysymykselle, mikä on oikeaa ja hyvää tai niiden vastakohtaa s. o. väärää ja pahaa taikkapa merkityksetöntä, ehdonvallan asiaa, adiaforaa, sukupuolielämäämme nähden.

Siveellisyyttä, kuten ylipäänsä siveyttä, on erotettu kahta lajia: oikeaa toteuttavaa eli juriidista, johon voidaan jokaista pakottaa, ja hyvää toteuttavaa eli eetillistä, jonka toteuttaminen on jätettävä kunkin ihmisen omaan valtaan. Kun sanomme, että jokin (eetillinen) teko on jätettävä ihmisen vapaaseen valintaan, niin ei se tietysti tarkoita sitä, että hänelle, teon tekijälle, olisi samante-

kevää, toteuttiko hän teoissaan hyvän tai ei. Ehdottomasti on hänelle siitä hyötyä tai vahinkoa, jollei se ole adiaforaa, siveydellisesti samantekevää. Eikä oikeastaan vahinko tai hyöty rajoitu vain häneen, vaan välillisesti koituu ennemmin tai myöhemmin muidenkin osaksi. Esimerkit valaiskoot kumpaakin siveyden lajia. Raha-lainan takaisin maksaminen on esim. oikean toteuttamista, siis juriidista siveyttä ja siihen voidaan jokaista pakottaa, mutta avunanojalle rahan antaminen on hyvän toteuttamista, siis eetilistä siveyttä, joka on jätettävä kunkin vapaaseen valtaan.

Nämä kaksi siveys-, — tässä siveellisyys- — lajia on tarkasti pidettävä erillään, ei vaihdettava toisiinsa. Juriidiseen, oikeudelliseen siveellisyyteen soveltuu näet vain lainsäädännän ja poliisin sekaantua, vaan niiden on pysyttävä kokonaan pois eettillisen siveellisyyden aloilta. Tämän väitteen pätevyys seuraa suoraan siveellisyyden osoitetusta kahtalaisuudesta. Nykyään tapahtuu paljon hämmennystä näissä suhteissa sekä lainlaatijoissa että hallinnollisissa toimissa.

4. Siveydellinen kanta.

Ennen kuin voimme esittää väitteitämme siveellisyydestä, on meidän vielä ensiksi katseltava minkä mukaan me yleisesti pidämme jotakin ulkonaista tekoa tai sisäistä sielullista toimintaa, esim. ajatusta tai halua, siveellisenä, epäsiveellisenä tai ehdonvallan asiana, adiaforana. Toisin sanoen, meidän on määrättävä siveyskantamme.

Kuten tunnettu, on useimpain ihmisten arvosteluvaakana asiassa „jumalan tahto“: mikä on hänen tahtonsa mukaista, se on oikeata, hyvää, ja siis toteutettuna

siveellis , ja päinvastainen taas epäsiveellistä. Ja kun tuo jumala-käsite jo sisältää kaikkietäväisyyden ja aina hyvän tahdon, niin on selvää, että tätä jumalantahto-teoriaa vastaan ei voi olla mitään muistuttamista siihen nähden, että jumalan tahto ei olisi hyvä. Mutta mikään uudenaikainen tieteellinen tutkimus ei nyt enää tyydy millään alalla vain tuommoisiin asiain jumalallisiin selittelyihin siitä yksinkertaisesta syystä, että kokemus on osoittanut tiedolliset tulokset aina niin kauan kovin laihoiksi, kun tutkimus on voinut vapautua hakemaan asioille aivan luonnollisia selityksiä.

Olkoonpa nyt vielä vaikka jumalan tahtokin asian pohjimmaisena syynä, niin eihän se mitenkään saata olla ristiriidassa asiain omaa luontoa tarkasteltaessa huomattujen lakien kanssa.

Seuraten uudenaikaista tutkimistapaa koetamme me nyt johtaa siveuskantamme vain asiain omasta luonnosta.

Hyvän ja pahan, niinkuin oikean ja vääränkin teon mittapuuksi näyttää meistä ihan yksinkertaisesti tarjoutuvan syyn ja seurauksen, kausaliteetin laki. Aivan ilmeisesti täytyy tekoa, jonka seuraukset kohta tai myöhemmin vahingoittavat meitä tai muita, tuomita vääräksi tai pahaksi; jos taas sen seuraukset ovat meitä tai muita hyödyttäviä, on teko luonnollisesti katsottava oikeaksi tai hyväksi; milloin seuraukset taas eivät vaikuta sitä eikä tätä, täytyy tekoa pitää ehdonvallan asiana.

Milloin voi jonkun teon katsoa meitä todellakin vahingoittavan tai hyödyttävän tai olevan kumpakaan tekemättä? Siihen voisi kyllä hyvin lyhyesti jo vastata, että ainakin silloin kun teon seuraukset tekevät meidät tai muut henkisesti tai ruumiillisesti, enemmän tai vähemmän kykeneviksi elämämme suorittamiseen tai luovat olosuhteita, jotka vaikeuttavat tai edistävät elämäämme.

Vaikka tämä yksinkertainen katselu-ohje onkin käytännöllisesti useimmassa tapauksessa riittävä ja semmoisena jokapäiväisessä elämässämme aina käytettykin tekoja arvostellessa, niin myöntää täytyy, ett'ei se vielä ole perinpohjainen, tieteellinen. Jää tietysti vielä avoimaiseksi selittää, mitä elämää on katsottava suorittamisen arvoiseksi, sillä onhan silläkin vielä väli.

Usein näkee määriteltävän pahaksi jotain elämän sopusointuisesta pyrkimysten kokonaisuudesta peräti poikkeavaa.

Ajatteleva henki muodostaa itselleen ihmis-elämän erilaisista vieteistä ja haluista yleisempiä päämääriä. Niissä on elämän viisauden lähtökohdat. Päämääriään muodostaessaan koettaa se löytää niissä suuria tarkoituksia. Oppaana tai pikemmin komentavana voimana on sillä koko matkan voimakkuudeltaan ja laadultaan erilaiset mielihyvän tai mielihänen tunteet.

Katsellessa näitä näin syntyneitä elämän moninaisia päämääriä, huomaa helposti, että niitä voi yhdistellä muutamiksi suuriksi loppumääriksi. Semmoisia ovat itsensäilytys, itsekehitys, oppia tuntemaan todellisuutta (universumia), tehdä jotakin arvokasta, tuottaa muita samallaisia olentoja maailmaan, auttaa muitakin näihin elämän päämääriin pyrkimisessä.

Edellä esitetty jokapäiväinen tekojen siveellisyyden arvosteluohje täydennettynä nyt siten, että jos teko edistää tai ehkäisee ylläoleviin päämääriin pyrkivää elämää, on se hyvä tai paha, oikea tai väärä, on tieteellisesti tarkka.

Juriidisesti oikeaksi katsomme tekoa, joka ei vaan sorra toisten vapautta, siis pane esteitä toisten elämälle. Kaikki teot, jotka eivät sitä tee, ovat pidettävät ulkopuolella rankaisevan lainsäädännön.

5. Sukupuoliset toiminnot siveyden kannalta.

Tutkimusta varten erotamme sukupuolista toimintaa neljää eri lajia: seurustelua, hyväilyä, yhdyntää ja lasten saamista.

A) Seurustelu.

Sukupuolisella seurustelulla tarkoitamme tässä eri sukupuoliin kuuluvien henkilöiden yhdessä oloa ilman hyväilyyn tai sukupuoliyhteyteen asti menevää lähene- mistä.

a) Oikeudelliselta kannalta.

Muutamissa maissa esim. Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa rangaistaan miestä ja naista jo siitä syystä, että yöaikana ovat kahden huoneessa.

Onko nyt valtiolla tähän mitään oikeutta? Ehdottomasti ei. Eihän heidän yhdessä olostaan voi kellekään muulle kuolevaiselle olla mitään haittaa, ja niin ollen on teko katsottava kokonaan yksityisasiaksi, ulkopuolella lainsäädäntö-rajojen olevaksi. Mahdotonta on todistaa mistään sukupuolien seurustelusta olevan jo paljaastaan sukupuolisista syistä muita ihmisiä vahingoittavia seurauksia.

Näin ollen, edellä esitettyyn perusteluunne nojautuen, väitämme, että mitään eri sukupuolien seurustelua ei ole katsottava pakkokeinoilla estettäväksi vääryudeksi, s. o. juriidiseksi epäsiveellisyydeksi.

b) Puhtaasti siveydelliseltä kannalta.

Onko eri sukupuolien keskenään seurustelu ehkä muuten moitittava tapa? Se riippuu, kuten edellä osoitettiin,

siitä onko tämmöisestä seuranpidosta jollekulle ihmiselle vahingollisia jälkiseurauksia. Jos niitä on, on seurustelu siveellisesti tuomittava, muuten tietysti ei. Helppoa kuitenkin on huomata, että mitkään sen pahentavaimmat seuraukset eivät seuraa eri sukupuolien yhdessä oleiluja, kuin samaankaan sukupuoleen kuuluvain seuraa. Ja sehän tässä on silmällä pidettäväkin, vaikuttaako jo pelkkä sukupuolisuus pahennusta. Koska se rehellisten vaarinottojen mukaan ei sitä tee, päätämme että sukupuolinen toiminta seurustelun muodossa ei ole eettillisestikään epäsiiveellistä.

B) Hyväily.

Hyväilyllä käsitämme tässä eri sukupuolien toistensa kosketteluja, sivelyjä ja puristeluja hellimismielessä. Varsin erilaisia tapoja on tässä suhteessa eri kansoilla. Meillä tavallisimpia hyväilymuotoja on kättely, joka tosin on jo tullut niin yleiseksi ett'ei sitä enään hyväilyksi katsotakaan, syleily, kaulailu eli likistely, suutelu, poskitusten olo, sylissä pito, sivelyt, taputtelut ja puristelut y. m.

a) Juriidiselta kannalta.

Tietääksemme löytyy vain suutelemiselle oikeusrajoja. Joissakin yleisissä paikoissa on se näet sakon uhalla kielletty. Voiko nyt kuitenkaan tämä teko haitata ketään muuta elävää ihmistä? Mahdotonta. Muihin hyväilyn muotoihin nähden ei lakimääräyksiä tähän asti ole esitettykään, joten siis niitä ei katsella ketään vahingoittaviksi.

Koska nyt siis hyväilystä ei missään muodossa ole kellekään muulle ihmiselle pahaa, ei silloin hyväily

ole koskaan oikeudellisesti rangaistava teko s. o. oikeudelliselta kannalta epäsiiveellistä.

b) Eettisesti katsottuna.

Mitenkään ei voi huomata lueteltujen hyväilymuotojen enemmän kuin muidenkaan ajateltavien vaikuttavan vahingoittavasti enemmän asianomaisiin kuin muihinkaan henkilöihin taikka olosuhteisiin. Se on koko kansammekin havainto, sillä sananlaskumme sanoo: suu ei kulu suudellessa, käsi kättä antaessa. Tietysti jos tovereissa on tarttuvia tauteja, ovat he toisilleen vaarallisia, muuten ei. Päätöksemme tästä on, että hyväilysemmoisenaan ei ole epäsiiveellisyyttä eettiseltäkään kannalta katsottuna.

C. Yhdyntä.

Yhdyntällä tarkoitamme sukupuoliyhteyttä.

a) Oikeudelliselta kannalta.

Tuskin löytynee maata, jossa valtiovalta ei sekaantuisi järjestelemään ihmisten yhdyntäsuhteita ja turvaamaan kiinnitystä elin-aikaiseen yhdyntätoveruuteen. „Luvattomista yhtymisistä“ rangaistaan erilaatuisten tapusten mukaan eri verran. Esimerkiksi niitä, joille lainsäätäjältä on antanut yhdyntää varten kiinnityksen johonkin henkilöön, kohtaavat yleensä muuten samalaisista „rikoksista“ kovemmat rangaistukset. Niin ikään rangaistaan toisissa maissa naisia enemmän kuin miehiä luvattomasta yhdyntästä; meillä Suomessa on asia päinvastainen.

Mutta mitä haittaa muiden ihmisten elämälle voi olla kenenkään parin sukupuolielämästä? Päivän selvää, ett'ei sitä siitä koskaan ole. Ja silloin, mitä oikeutettua valtaa on lainsäädännällä tai valtion viran-omaisilla sekaantua kenenkään sukupuolisiin suhteisiin?

Voisi joku huomauttaa että eikö siinäkään tapauksessa ole oikeutta, jos avioliittopareja tahtoo pakottaa yhdyntään nähden rajoittumaan vain toisiinsa. Ovathan he avioliittoon menemällä suostuneet vain toistensa käytettäviksi ja onhan valtion tehtävänä turvata kansalaisille osansa oikeutetuissa sopimuksissa, sanottanee. Niin kyllä, mutta emmehän enää voi toki hyväksyä orjuutta s. o. jonkun henkilön elinkautista valtaa toisen ruumiiseen. Kaikki oikeus tuomitsee jo semmoiset sopimukset laittomiksi, jotka koskevat toisen henkeä, vapautta tai ruumista. Tai olisiko tämä yhdyntää koskeva sopimus katsottava työsopimukseksi? Sopimus olisi kuitenkin siksi liian epämääräinen paljouteensa nähden. Kaikkia työtään ei voi kontrahdilla myydä.

Katselemmepa siis nyt asiaa puolelta tai toiselta, emme voi löytää mitään tosi perustetta pakon oikeutuksille yhdyntäasioissa. Onpa pidettävä kaiken oikeusajatuksen vastaisena jo sitäkin että lainsäädäntä menee antamaan kellekään kiinnityksiä määräaikaiseen vielä vähemmin elinkautiseen yhdyntätoveruuteen, kuten se avioliittoja vahvistellessaan nyt tekee.

Näistä perusteluista selvenee siis että jokaisella tulee yhdyntänsä suhteen olla täysi vapaus, eikä yhdyntä ole siis missään tapauksessa juriidista epäsideellisyttä.

b) Eetilliseltä puolelta.

Päätellessämme yhdynnän epäsideellisydestä eetillisessä suhteessa, voi meillä vain olla sama ohjesääntö

noudatettavanamme kuin tähänkin asti: onko teosta jollekulle haittaa tai ei. Muuta mittapuuta eettillisellekään epäsiiveellisuudelle ei voi sovittaa.

Jos vahingollisia jälkiseurauksia kerta on, täytyy niitä olla joko ruumiille tai hengelle. Tarkinkaan tutkimus ei nyt kuitenkaan voi havaita asiaan osallisen miehen ruumiille mitään paha tapahtuneen, ei edes voi huomata onko hän yhdynnässä ollutkaan. Miehelliselle yhdyntätoverille ei niin muodoin ole yhdynnästä voinut olla mitään ruumiillisia vaurioita.

Yhtä vähän on vahingollisia jälkiä löydettävissä asian-omaisen naisenkaan ruumiista. Jos siitettä ei ole erittynyt tai on se pois puhdistettu, on aivan mahdotonta etevimmänkään tutkijan huomata että yhdyntää on edes tapahtunutkaan, vielä vähemmän että siitä olisi ollut joitakin ruumiillisia vahinkoja. Jos yhdyntä tapahtuu vasta ensi kerran elämässä, on tosin silloin vähäpätöisiä repeymiä seurauksena. Mutta näiden kautta eivät elimet ole mitenkään pahentuneet tahi vähintäkään pilaantuneet. Ovatpa päin vastoin tulleet parempaan käyttökuntoisuuteen, kuten tunnettu. Asian-omaiselle naiselle ei siis yhdynnästä voi koskaan olla ruumista vahingoittavia seurauksia. Ja kuitenkin pidetään niin erinomaisessa arvossa yhdyntää kokemattomia naisia. Mikä tietämättömyydestä johtuva ennakkoluuloisuus!

Miehiin nähden on tämä kokemattomuus kovin harvinainen tapaus, kuten toimittamani kuulustelut osoittivat. En ole vielä tavannut *ainoatakaan* miestä ilman yhdyntäkokemusta jo ennen avioliittoaan; ja kuitenkin kehtaa joka mies vaatia vähintään neitsytmaariaa!

Mutta jos kerta asian-omaisten yhdyntätoverien ruumiille ei yhdynnästä ole vahinkoa, niin tietysti siitä vielä vähemmän voi olla vahinkoa muiden ruumiille,

siis ei kellekään koskaan mitään ruumiillista haittaa, olettaen että ovat terveitä.

Sielulle sitte? Tieto sen kautta ei vähene, tunne-elämä saa mieluista sisältöä, pyrkimyksiin ei se voi vaikuttaa lamauttavasti, usein päin vastoin virkistävästi. Ihmisten, yhdyntätoverien, väli lähenee, joll'ei muita seikkoja ole siinä esteenä. Emme siis löydä yhdynnästä mitään sielullisiakaan vahingoittavia jälkiseurauksia, pikemmin päin vastoin.

Mutta se voi tuottaa toisille katkeruutta. Minkä vuoksi? Kateellisuudenko pitäisi saada tunnustusta?

On aivan mahdotonta että kenenkään yhdynnästä voisi kellekään todellisesti olla ruumista enemmän kuin henkeäkään vahingoittavia seurauksia, ja niin ollen yhdyntä ei missään tapauksessa voi olla eetillisestikään tuomittavaa epäsiiveellisyyttä.

D) Lastensaanti.

a) Juriidisesti.

Kuten tunnettua, katsotaan avioliitossa olevat vain oikeutetuiksi lapsia saamaan. Tosin ei nyt enää lasten saamista muutenkaan juuri suoraan rangaista, mutta ei saajalla ole sitä turvaa itselleen eikä lapselleen, mikä „laillista“ lapsensaamista seuraa naiselle. Jokainen nainen on nyt toki katsottava yhtä oikeutetuksi lapsensaantiin. Mitään etuoikeuksia siihen ei voi kellekään puolustaa, paitsi milloin lapset tulisivat perinnöllisyyden vuoksi kovin raihnaisia. Kellekä asianomaiset silloin paha tekisivät, kun lapset saavat maailmaan? Ja kenenkä ihmisen syntyminen olisi etuoikeutetumpi

muita, s. o. kenelle siis ei olisi luvallista tulla maailmaan? Yhtäläinen oikeus näissä suhteissa kaikilla.

Lastensaanti ei siis milloinkaan voi olla juriidisesti epäsiiveellistä tekoa.

b) Eettisesti.

On tunnettua myös, minkä boikottauksen alaisina ovat vielä yksinäiset äidit. Häpeän leima on heihin ainaiseksi painettu. Heitä kohdellaan kuin ainakin huonompia ihmisiä, yksinpä heidän lapsiaankin, noita „äpäriä“.

Täytyy nyt kysyä, onko lapsensaannista kellekään pahentavia seurauksia. Vielä niitä ei ole ainakaan osoitettu, eikä koskaan voidakaan osoittaa. Onhan päinvastoin aina katsottava ihmisen olemaan laittamista arvokkaimmaksi teoksi, mitä kukaan ihminen voi koskaan toimittaa. Mutta silloin onkin teko ylistettävimpiä tekoja. Nyt sitä tekoa halveksitaan! Kovin ovat ihmisten käsitykset hyvästä ja pahasta vielä sekaisin.

E. Poikkeustapauksia.

Olemme edellä osoittaneet, kuinka sukupuolinen toiminta seurustelun, hyväilyn, yhdynnän tai lastensaannin muodossa ei koskaan voi olla enemmän juriidisesti kuin eettisestikään epäsiiveellistä tekoa, lukuunottamatta muutamia poikkeustapauksia.

Näitä poikkeustapauksia on:

a) Jos se ei tapahdu molempien osallisten suostumuksella. Väkivalta tässä kohden on rangaistava kuten ainakin.

b) Jos osallinen on lapsi. Hänellä näet silloin ei ole riittävää käsitystä suostuakseen.

c) Jos osatoveri on mielipuoli. Perustelu siihen sama kuin lapsestakin.

d) Jos toiminnan kautta levitetään tauteja.

Ainoastaan näissä tapauksissa on sukupuolinen toiminta tunnustettava epäsiveelliseksi, jopa rangaistavaksi-kin, muulloin ei.

F. Positiivinen siveellisyys.

Edellä olemme tyytyneet vain todistamaan että sukupuolinen toimintamme ei ole epäsiveellistä. Osoitettakoon nyt, että se saattaa olla vielä siveellistäkin, hyvän toteuttamista, eikä vain ehdonvallan asiaa. Tämä tapahtuu:

a) kun toiminta tuo viatonta iloa heille;

b) milloin sukupuolinen toiminta vie osalliset sie-
lullisestikin lähemmä toisiaan;

c) milloin se on henkevämpää, taidenautintoa;

d) silloin kun se tuottaa ihmisen maailmaan.

On selvää, että näissä tapauksissa seuraukset vaikuttavat ihmiselämää edistävästi, ja siis ovat teot silloin olennaista, positiivista siveellisyyttä.

G. Vääriä johtopäätöksiä.

Koska nyt sukupuolisesta toiminnasta ei ole mitään pahaa vaan hyvääkin, niin siis jokaisen miehen ja naisen on kiepsahdettava ensimmäisen vastaantulijan kaulaan ja jatkettava perille asti, niinkö? kysyttäne. Emme

ole sitä sanoneet, jos olemmekin todistaneet semmoisen toiminnan ei olevan epäsiiveellistä. Onhan vielä muitakin seikkoja sukupuolisuhteisiamme varten-otettava: emmehän esimerkiksi voi riittää kaikille ja niin ollen on lupa valita. Ja mikäli makuaistimme on tässä suhteessa kehittynyt, saatamme olla hyvinkin vaativaisia: haemme personallisuuttamme enimmäen vastaavia. Siiveellisyys ei sitä kiellä, sehän on selvää. Siis ei sitä sentään kuka tahansa kelpaa hellimisemme esineeksi.

6. Yhteiskunnallisia näkökohtia.

„*Langenneita*“ naisia. Te olette kuulleet heistä. Jos olette mies, on teillä ehkä ollut lähempääkin tuttavuutta heidän kanssaan. Te inhoatte heitä, rahasta kauppaavia, mutta olette kuitenkin valmis ostamaan. Ja kun te katselette itsellenne naista vaimoksenne, niin ettehän toki ole niin typerä, että ummistaisitte silmänne mahdollisille *rikkauksilleen*. Tahdotte tietysti tehdä edulliset „naimiskaupat“; mutta te ette voi kärsiä kauppaavia naisia. Ja langenneista miehistä ei kukaan ole kuullut puhuttavan.

Taikka olette „siiveellinen“ nainen ja ehkä „kunniallisissa“ naimisissa. Ihmiset ehkä sanovat teistä, että sillä työllä oli onni: pääsi *köyhä* tyttö *rikkaisiin* naimisiin. Tosin mies ei ollut minkäänlainen teidän mieles-tänne, mutta olihan toki niin *varakkaan* tarjous vastaan otettava. Tai miksi ette olisi mennyt niin hyvälle työmiehelle, jolla on pysyväinen paikka ja *ansaitsee* niin hyvästi. Siis kaupanäkökantoja siiveellisilläkin mielissä. Eivät vaan voi sietää niitä langenneita naisia.

Onhan siinä sentään erotus: heillä on *lupa*, papin antama; näillä toisilla ei. Mutta jos joskin teko on

paha, niin kysyä sopii, *voiko pappi antaa pahantekoon papereja?*

Langenneita naisia löytyy siis virallisesti langenneita: akkoja, rouvia, ja omalla vastuullaan langenneita. Kummatko lienevät suurempia syntisiä?

Asian luonnosta johtuu kyllä, että hellimiset olisivat hellimisillä ansaittavat, ei rahoilla; vaan näitä seikkoja ei voida auttaa kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa.

Lopuksi

huomautettakoon, että sukupuoli asiaa on katseltava muiltakin näkökannoilta kuin vain siveelliseltä. Sukupuolielämällemme voimme muutakin tehdä kuin vain pitää silmällä tiettyjä ohjesääntöjä. Mielestämme on pyrittävä *jalostamaan, sielullistuttamaan* se. Yhdyntä on kohotettava *taidenautinnoksi* ja hellyyden osoittamiseksi sille, jonka pidämme sitä ansaitsevan.

Lapsikysymys, joka koskee niin läheltä sukupuoli-toimintaa, on siveellisyysskysymyksessä myöskin paljon painava. Kirjasen pieni tila estää kuitenkin näiden näkökohtien tässä lähempää katselemista. Tulemme niitä puolia asiassa esittämään eri kirjasessa.

